

כל הגט פרק שלישי גיטין

כו.

עין משפט
גד מצוה

יד א מיי פ"ג מהל'
גירושין הלכה ז סמנ
עשין נ:
ב מוש"ע ח"מ סג
ספק א וסמנ מד ספי'
[ח]:
בז ג מיי שם טו"ע
ח"מ סמנ מה ספק
פז ד ה מיי פ"ג מהל'
גירושין הלכה ז סמנ
שם:

תורה אור השלם
1. פי יקח איש אשה
ובעקבה ויהיה אם לא
תמצא חן בעיניו פי מצא
בה ערות דבר וכתב לה
ספר פרידתו ונתן בקידה
ושלחה מביתו:
דברים כד א

פסקי ר"ד

מתני' הכותב תופסי גיטין
צריך שיניח מקום האיש
ומקום האשה ומקום הזמן
ושתי מלות צריך שיניח
מקום המלוה ומקום הלוי
ומקום הזמן ומקום המעות
ושתי מקח צריך שיניח
מקום הלוקח ומקום
המוכר ומקום המעות
ומקום השדה ומקום הזמן
מפני התקנה ר' יהודה
פוסל בכולן ור' אלעזר
פוסל בכולן חוץ מפני
נשים וכתב לה
לשמה פי אבל שם העיר
כותב ולא יעיל אותו הגט
אלא לבני אותה העיר
ולבנות אותה העיר וכן נמי
בשטרי הלוואה ובשטרי
מקח וממכר וסתמא
דמילתא אין הסופר זומטין
תופסין אלא לבני עירו
ואינו משיב אל לבו שמה
יבא לידו מעיר אחרת:
אמר רב יהודה אמר
שמואל וצריך שיניח אף
מקום הרי את מותרת לכל
אדם ור"א הוא דאמר עדי
מסירה כרתי וביבא כתיבה
לשמה: מאי מפני התקנה
הפני תקון ספרים וביבא
מפני דאפילו תופס נמי לא
לכתוב ומשום תקון סופר
שרוי ליה רבנן ור' יהודה
פוסל בכולן גזר תופס אטו
תורף וגזר שטרות אטו
גיטין ור"א מכשיר בכולן
חוץ מגיטין נשים תופס
אטו תורף גזר שאר
שטרות אטו גיטין לא:
גור (ה) תופס אטו תורף:

(א) נראה מזה דלענין סוגי
דעת רש"י דמתקין גס
בשטרות מזר אטו גיטין ועי'
במס' ד"ה ר"א.

בין רבי יהודה בין ר"ש לא שנא וכו' א ורז יוסף דמסיק בפ' ככל מערבין ב (עירובין דף לו:) דלר"ש לית ליה ברירה גבי הריני מערב לשבתות של כל השנה כולה ראייתו אלך ראייתו לא אלך דמסיק רב יוסף אפיון ולר"ש ראה מצעוד יוס עירובו עירובו כו' רב יוסף יחלן בין בתולה דעת עזמנו לתולה דעת אחרים:

התם בדרקתני טעמא כו' צפרק ככל מערבין (עירובין דף לו:) מפרש רבא טעמא משום דבעינן ראשית ששייה ניכרין וגראה דהתם גריס רבא מדאיירי אצ"י בתריה ועוד דהתם נמי מסיק טעמא כי הכא: **רבי אלעזר מבשיר בכולן**. פירש בקונטרס ובלבד שיניח מקומות הללו וקשה לר"י דגמרא פסיק רב כר' אלעזר וקאמר אפ"י בשטרות והאמר רב פפי' כו' אלמא מחזי כשיקרא ה"ג מחזי כשיקרא ואי לא מכשיר ר"א אלף בטופס דשטרות מה מחזי כשיקרא איכא מאחר שהניח מקום המלוה והלוה והמעות ועוד משמע דלא פריך^ה מדרב פפי אלף משום דפסיק כר' אלעזר אלף אי הוה סבר כרבנן הוה ניחא ליה ואי שייך בטופס מחזי כשיקרא אפ"י סבר כרבנן תקשי לרב פפי וגראה לר"י דר"א מכשיר בשטרות אפ"י תורף^א והשתא מיחזי כשיקרא שכותב פלוני לזה פלוני ועדיין לא ליה חוץ מגיטין נשים דפסול אפילו טופס מדקמיני משום שלאמר וכבז לה משמע דפסול בגיטין נשים טפי מת"ק ור"א ומנא ליה לגמרא דר"א מכשיר בשטרות אפ"י תורף דפריך מדרב פפי דלמא בטופס דשטרות דווקא מכשיר וי"ל דאם אימא דלא מכשיר אלף בטופס היה לו לקבוע דברי ר"א אחר ת"ק והיה לו לקרר ולשנות ר' אלעזר פוסל בגיטין נשים ור' יהודה פוסל בכולן וגם היה ראוי לשנות בסדר זה שכל אחד מתמיר משלפניו אלף אי רבי אלעזר אמת לאכשורי בשטרות אפ"י תורף ניחא דתנא דברי רבי יהודה קודם משום דקאי לת"ק דאיירי בטופס ור"א בשטרות מכשיר טפי ממנא קמא וביגיטין פסיל טפי^א: **חזין מגיטין נשים**. ואין לומר בשחרורי עבדים נמי פסיל^ב דאם כן צפ"ק (לעיל ט.) גבי שלשה דברים ששוו גיטין נשים לשחרורי עבדים ליתמי וכדברי ר"א דלרזע דקתמי וכדברי ר"מ דלרזע^ג: **וצריך שיניח מקום הרי את מותרת לכל אדם**. צדק דוכתי משמע שכותבין לשון זה בגט וצפ"ק צדקא (לקמן פה.) נמי^ד תניא גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם והנהיג ר"מ לכתוב לשון זה בגט אלף בטופסי גיטין^ה לא היה כתוב ומי"מ אין להוציא לעו על גיטין הראשונים^ו שהרי מאריכין לכתוב כמה לשונות בגט^ז דחשיב כמו הרי את מותרת לכל אדם: **אבל סיפא** דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמיו אימא ר"מ היא. ימות דבסוף פרק שני לעיל (דף כג.) מוקי לה ר' זיקא א"ר יוחנן^ח כר"מ ופריך עלה מההיא דמחוצר דלמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ר"א היא ודחק לגנויי אמוראי יניחו אלו לייבא דר' יוחנן ומאי קושיא הא משמע כהא דלע"ג דמוקמינן הייא דמחוצר כר"א מי"מ מוקמינן שפיר הייא דהלל כשרים כר"מ ואורי"ג דלע"פ שפוסה צריכותא בזה מי"מ מיסתבר דלמיתא כחד תנא אלף הך דפירקין ודאי ר' יוחנן מוקי לה כר"מ משום טעמא דמסיק מדסיפא ר"א רישא לאו ר"א^ט דמטעם זה קאמר ר' יוחנן צפרק ד' אחין ימות דף (ס:) אחיות איני יודע מי שנאן^י ועוד דבתרמי קמייתא דמתניין כדא פירקא איכא קפידא טפי לאוקמיניהו כחד תנא:

מפני התקנה מאי מפני התקנה. מקום הזמן דתנא דבריאל דקבע בגמרא כר"א חך ה"ינן משום דלמא לפרושי מפני התקנה אליבא דמאן דמוקי לה כר"א דאין פירושו כמו למאן דמוקי לה כר"מ: קא

לא ראה אינה מקודשת. דלא בעל אלא על תנאי ולא נתקיים וכי ראה מיהא מקודשת ואע"ג דמשעת בעילה ספק רואה ספק אינו רואה אמרינן הוצרך דמשעת בעילה הוו קידושין: **טבלים למפרע**. שהרי לא הוצרכה התרומה מעולם: **לכשיבא**. כשיבא לידו כך ודאי טבלים שמה אלף אין לחוש לכך דלא שכיח ליבקע: **מתני'** הכותב טופסי גיטין. שסופר הוא ונטול שכן ורואה שיהו מוומנין לו פעמים שאדם בא לשוכרו והוא טרוד בשטרות אחרים: **לרין שנייה מקום האיש וכו'**. שאם רואה תגר צנייהם לא יאמר הריני כותב כל הגט ובגמרא^א מפרש טעמא: **לרין שנייה מקום כו'**. ואם שמע שהיה אחד דורף אחר מצירו להלוותו מנה לא יאמר הריני כותב מיד ואניח מקום הזמן לבדו שלא יהא שטר מוקדם אלף לרין שנייה מקום הלוה והמלוה והמעות אע"ג דליכא למיחש למיני גזירה שטרות אטו גיטין: **מפני התקנה**. בגמ' מפרש שהיכא קאי: **פוסל בכולן**. ואפילו הניח מקומות הללו וטעמא מפרש בגמ' ר' אלעזר מכשיר בכולן. ובלבד שיניח מקומות הללו: **חוץ מגיטין נשים**. דגורין בהן טופס אטו תורף: **שנאמר וכבז**. בגמרא פריך האי אתורף הוא דכתיב: **גב' אף מקום הרי את מותרת**. שגם זה עיקרו של גט: **עדי מסירה כרס'**. הלכך וכבז לה לאו אחתימה קאי דחתימת עדים אינה אלף מדברי סופרים מפני תיקון העולם וכי כתיב וכבז לה משמע אעיקר כרימות קאי דהיינו כל הני דאמרין: **וצריכא**. לשמאל לאוקמי להני תלת סתמי כר"א ולממירא בצולוה והוא שצריך מקום התורף אין כותבין על המחוצר (לעיל דף כא:) והכל כשרין לכתוב (לעיל כג:) והכותב טופסי גיטין כולוה אוקמיניהו שמואל כר"א: **דקתני אין כותבין**. והדר תנא כתבו על המחוצר כשר ומדקשיא רישא לסיפא אוקמינא דכתיב קאמר אין כותבין טופס שמה ימות דר"א: **אלף סיפא**. הכל כשרין לכתוב דקתני

שאלין קיום הגט אלף בחותמיו: **אימא ר' מאיר היא**. ואינו צריך לשייר מקום התורף ואשמעינן שמואל דלרין רבי אלעזר היא. וסיפא דקתני שאלין קיום הגט אלף בחותמיו לאו לאכשורי תורף דהרש שוטה וקטן דשאל לשמה קאי אלף אמצינתא קאי האשה כותבת את גיטה לשמה והאיש שזכרו שאלין קיום הגט אלף במסירתו ולא בחתימתו. והא דנקט חותמיו משום דרוב עדי מסירה הם החתומים צו^א ורוב גיטין חתומים הם אפ"י לר"א מפני תיקון העולם: **איכא לאוקמה כר' אלעזר**. ולא קשיא מידי דכפרישית: **אלף הא מדסיפא**. פליג ר' אלעזר ארישא דקתני רבי אלעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטין נשים ורישא מכשיר אף בגיטין נשים: **אימא רישא לאו רבי אלעזר היא**. וא"ל לשייר מקום הרי את מותרת אלף מקום השמות לבדן משום קטטה דלקמנא^ב: **קמ"ל**. שמואל דרישא נמי כר"א ותרי תנאי ואלויבא דר' אלעזר דלקמניה: **מפני תקנה סופר**. התירו לכתוב טופס שלא לשמה: **ור"א היא**. הא דקתני מפני התקנה התירו לכתוב טופס הא לאו הכי הוה אסור רבי אלעזר רבי דבעי לשמה בכתיבה מדאורייתא: **לא לכתוב**. דלמא אחי למכתב תורף אלף משום חתמת סופר שיהו מוומנין לו שרו ליה ובלבד ששייר תורף אלף משום חתמת סופר דשאר שטרות נמי גזר משום תורף דגיטין: **וכי יהודה כו'**. גזר שטרות אפ"י טופס אטו גיטין: **שטרות אטו גיטין**. בטופס לא גזר דגזירה לגזירה היא: **והא כי כתיב לה אתורף כתיב**. דצקרא כרימות כתיב דהיינו תורף והכי יליף ר"א מיניה למיסק טופס: **אלא**. לא תימא שכתב משמע מיניה יליף אלף משום לומר משום שנאמר בתורף וכבז לה לשמה גרינן טופס אטו תורף דאורייתא: קשיא

(א) ועירובין לו: וש"נ,
(ב) וזכור ג. ט"ט. א. [לעיל כ. ט"ז. ד.] ונחמים ג. א.
(ג) [לעיל ט. ו. וש"נ].
(ד) [לעיל כא. ו. וש"נ].
(ה) [לעיל ט. ו. וש"נ].
(ו) ורוב גיטין חתומים הם הוא טרף דיעור וא"כ תמחיל דיעורו האי נמי איכא לאוקמה אפ"י לר"א. רש"י ט. [ע. וצ"ב].
(ז) כ"ל מן. רש"י ט. [א. כ"ל י"ל רש"י].

מוסף רש"י

שמואל יבקע הנוד. קודם שפירש ממנו (עירובין דף) והוצרך שלא היה עמך ללא ליה הפרשה עמך טבלים למפרע (וחז"ן יד:) דבשלמא כי מפרש לה לאמר זמן איכא למימר הך דמטא השתא חלקן כהן יש ברירה דמפיקא בתוך העיר נמי לדייה האי משעת קריאת שם וחז"ן שמה, אבל כי קבע העיר ולא איכרי לה תרומה מיניה מאי יש ברירה איכא למימר, הא אפילו לבסוף לאו לבלי תרומה אחרי (עירובין דף.) לכשיבא. וכן כתיב, לומר דלא חיישין לה (וסבך דר. ויב"ר וחז"ן יד.) ענין דבדל לאוסר לומר דלא חיישין לה, דלא שכיח, דלי ציי מסר ליה לומר (עירובין דף.) ועדי מסירה יומא (ו.) הדיבור טופסי גיטין. שיהו מוומנין לה. טופס לכוון טופס, מוליג נלע"ז (נחמים ג.) אף מקום הרי את מותרת לכל אדם. דהו עיקר גופו (שם).

מוסף תוספות

א. וא"ת השתא מסקינן דלר"ש אית ליה ברירה. מוס' ה"א.
ב. משחשיבה אין עירובו עירוב. מוס' ה"א.
ג. וי"ל. מוס' ה"א.
ד. משמי דרבא, האי אשדחת דייני דכתיבה מקמי דליחוו סהוי חתימות דייניה. פסולה.
ה. לרב. ה"א.
ו. משום דשטרות בגיטין לא מיהלפי כלל.
ז. דפסיל אפ"י טופס. ה"א.
ח. אלוהי הגמ' לה לה אלעזר, דמנא ליה מאשה. מוס' ה"א.
ט. [ובענין בהו לשמה. ש"ט. ט. [אלא] דר"א אינו פוסל אלא בגיטין נשים לבד. ש"ט. י. (ובתיקון. מוס' ה"א. יא. תקומינה. מוס' ה"א. יב. שאין כתוב בהם.] ש"ט. ג. שמומנין במקום ה"ה מותרת שהרי כותבין למיחך למנסבא לכל גביר. ע"ע. ט. [ומני דהגב. כשרין לכתוב את הגט. מוס' ה"א. טו. וע"ע דמוקי הך תרתי קמייתא כר"א לא הוה מוקי הך כר"א. מוס' ה"א.]